تحقیقات بتن سال هفتم، شمارهٔ اوّل بهار و تابستان ۹۳ ص۱۲–۱۱۳ تاریخ دریافت: ۱۹ /۹۲/۳۹ تاریخ پذیرش: ۹۴/۲/۹

مدلسازی لایه چسب به منظور پیشبینی شکست زودرس در تیرهای بتنی تقویتشده با صفحههای CFRP

حمید وارستهپور استادیار موسسه آموزش عالی صنعت آب و برق آمنه سلیمانی کیا* کارشناس ارشد سازه موسسه آموزش عالی صنعت آب و برق

چکیدہ

اتصال پلیمرهای مسلح شده به الیاف (FRP) توسط چسب Epoxy بهعنوان یک تکنولوژی مقاومسازی جدید و پیشرفته و اقتصادی در پاسخ به نیاز روز افزون برای تعمیر و تقویت سازههای بتن آرمه پدید آمده و در دهه گذشته گسترش یافته است. اگر چه اتصال صفحه FRP توسط لایه چسب دارای مزایای بسیاری است، اما بیشتر حالتهای گسیختگی تیرهای تقویت شده با این روش، قبل از رسیدن ب ظرفیت نهایی مورد انتظار و به صورت ترد رخ میدهد. شایع ترین حالتهای وقوع این گسیختگی های زودرس، شکافته شدن پوشش بتن و جداشدگی سطح مشتر ک بتن و صفحهی تقویتی هستند. بیشتر تحالتهای وقوع این گسیختگیهای زودرس، شکافته شدن پوشش تأثیر رفتار لایه چسب چشمپوشی شده است، و در نتیجه، ظرفیت خمشی تخمین زده شده از این روشها دقت کافی را دارا نمی باشد. پیش بینی ظرفیت خمشی واقعی تیرهای بتنی تقویت شده با صفحات FRP در حالت گسیختگی زود رس، به طراحی اقتصادی و مناسب

در این مقاله نتایج آزمایشگاهی حاصل از 7 تیر تقویت شده، با روش اجزاء محدود تحلیل و صحتسنجی شـدهانـد. ایـن تیرهـا تحـت بارگذاری خمشی ٤ نقطهای قرار گرفتهاند و در دو گروه A و B تقسیم بندی شدهاند. در هر گـروه تیرهـا دارای ابعـاد سـطح مقطـع و طول.های یکسان تیر و لایه FRP هستند اما ضخامت لایه CFRP در آنها متفاوت می باشد.

در این مقاله از نرمافزار Abaqus برای تحلیل اجزاء محدودی استفاده شده است. مدلسازی صورت گرفته، با ارائه تئوری و معیارهای شکست لایه چسب و روشی برای مدلسازی آن، صورت گرفته و نتایج شبیهسازی توسط نرمافزار، با نتایج آزمایشگاهی صحتسـنجی شدهاند. نتایج آنالیز بیانگر این هستند که مدل FE، بخوبی و بهطور قابل قبولی نتایج آزمایشگاهی بار – جابه جایی و کرنش های CFRP و بارهای نهایی و حالتهای گسیختگی در تیرهای تقویت شده را پیش بینی نموده است که این امر صحت مدلسازی صورت گرفته، با

واژگان کلیدی: شکست زودرس تیرها، ظرفیت خمشی، CFRP، لایه چسب، Abaqus.

^{*}نو يسنده مسئول :amene.kia@gmail.com

۱ – مقدمه

تقويت و مرمت عناصر اصلى سازهها، مسئله مهم و مطرح در 🛛 سطح مشتر ک بتن و صفحه تقويتي ' گزارش شدهاند. دنیای امروز است زیرا جای گزینی سازه های فرسوده و ضعیف گسیختگی زودرس عمدتاً با بازشدن تر که ای خمشی و برشی هزینهی هنگفتی را در بر خواهد داشت. در سالهای اخیر، با آغاز میشود. مکانیسم جداشدگی بهدلیل تمرکز تنشها در ظهور مصالح FRP و همزمان با توسعه و تولید چسب اپوکسی انتهای صفحه FRP و یا در ناحیه بین صفحه FRP و آرماتورهای قوی، تکنولوژی مقاوم سازی جدید و پیشرفته ای در پاسخ به نیاز خمشی داخل بتن پیش می رود. این حالات گسیختگی عمدتاً به روز افزون برای تعمیر و تقویت سازه های بـتن آرمـه پدیـد آمـده دلیل تمرکز تنش های برشی و نرمـال سطح اتصـال بـتن و صـفحه است. مصالح FRP به دلیل نسبت بالای مقاومت بـه وزن، سـختی به وزن، مقاومت در برابر خوردگی و کاهش هزینه های ناشی از نخمشی در طول تیر رخ می دهند. از آنجا که شکست زودرس سهولت جابهجایی و اجرای سریع، به مصالح ساختمانی بسیار مانع از رسیدن یک المان به ظرفیت نهایی تئوری محاسبه شده ی مطلوبی تبدیل شدهاند و برای تعمیر و تقویت انواع سازه های آن است و همچنین باعث کاهش شکل پذیری می شود، پیش بینی فولادي و بتني رواج يافتهاند.

را افزایش میدهد.

تیرهای تقویتشده با صفحات FRP در سطح کششی تیر تحت می دهند که اگر چه کاربرد مواد کامپوزیت در اجرا حین عملیات جداشدگی می باشد. مقاومسازی با موفقیت مورد استفاده قرار می گیرد، در اکثریت گسیختگیهای زودرس نام گرفتهاند.

در اتصال FRP به بتن، سه ماده (FRP، چسب، و بتن) و دو رابط (FRP/ چسب و بتن / چسب) وجود دارد. گسیختگی می تواند به شکل از هم گسیختگی مواد و یا گسیختگی سطح مشـتر ک مـواد ظاهر شود. هفت حالت برای گسیختگی تیرهای تقویت شده با نمودهاند. صفحه FRP را شناسایی شده است که عبارتند از : پارگی برخی از محققین برای شبیه سازی رفتار سطح مشتر ک FRP/ کنده شدن يوشش بتن، جداشدگي انتهاي صفحه FRP در سطح مشترک / FRP بتن، ایجاد ترک خمشی و یا خمشی- برشی در

میانه تیر. شایع ترین آنها، شکافتهشدن پوشش بـتن و جداشـدگی

FRP در نقاط کنده شدن FRP و همچنین گسترش ترک های بار نهایی در لحظه گسیختگی زودرس ضرورت می یابد.

برای مقاوم سازی خمشی تیرهای بتنی، صفحه FRP به وجه اگرچه محققان نشان داده اند که برای جلو گیری از جداشد گی کششی آنها اتصال می یابد. صفحه تقویتی اتصال یافته به تیر انتهای صفحه FRP می توان از سیستم های مهاربندی استفاده موجب افزایش عملکرد تحت بارهای سرویس و کاهش کرد، و یا برای تعویق آن روش های شیارزنی (تسلیح خارجی با جابهجاییها و ترکخوردگیها میشود و مقاومت خمشی نهایی نصب بر روی شیارهای طولی، EBROG) به کار گرفته شود، اما هنوز هم عمدتاً طراحيها مبتني بر اين روش ها صورت نمي پذيرد از اوایل دهه نود، تحقیقات گستردهای بر روی رفتار سازهای [۱]. علاوه بر این، عدم تعیین راه بهینه برای کاربرد FRP، افزایش هزینه قابل توجهی را به همراه خواهد داشت. بنابراین، برای شرایط نهایی یا سرویس صورت پذیرفته اند. این تحقیقات نشان 🛛 توانایی پیش بینی شکست زودرس نیاز به بهبود در ک فرایند

مطالعات موجود نشان دادهاند که یکی از عوامل مهم مؤثر بر قریب به اتفاق این سازه ها، قبل از رسیدن سازه به ظرفیت نهایی رفتار سازههای تقویت شده، مقاومت چسب در سطح مشترک تئوری محاسبه شده برای آن، گسیختگیهای تردی روی میدهد بین صفحه FRP و سطح بتن است. بنابراین، برخی مطالعات که می تواند مزایای این روش تقویت را محدود کند و موجب آزمایشگاهی برای مطالعه رفتار لایه اتصال با استفاده از حوادث فاجعه آمیزی گردد. این گسیختگی ها به اصطلاح مجموعه ای از آزمایش ها مانند آزمایش های برشی ، آزمایش های برشی دوبل و یا آزمایش های تیرهای اصلاح شده در خمش صورت يذيرفتهاند.

همچنین در سالهای اخیر برخی محققین تحقیقاتشان را بهصورت عددي و بهطور ويژه بر روي مدلسازي لايه چسب متمركز

صفحه FRP ، خرد شدن بتن تحت فشار، گسیختگی برشی، بتن، رفتار مکانیکی لایه چسب را به صورت الاستیک خطی

¹ Debonding

CFR	P	مدول الاستيسيته بتن	مقاومت فشاري بتن	مقاومت کششی بتن			(mn	n)				
ضخامت ورق	تعداد لايەھا	E _c (MPa)	f' _c (MPa)	f' _t (MPa)	а	S	L	d	h	b	تير	سرى
٠	٠	2471	۲۸	٣/١٧	۵۰۰	۶.	10	۱۲۰	149	110	A1	А
•/190	١	2421	۲۸	٣/١٧	۵۰۰	۶.	10	۱۲۰	149	110	A2	
۰/۳۳	۲	2471	۲۸	٣/١٧	۵۰۰	۶.	10	18.	149	110	A3	
•	٠	2671.	۲۸				۳۰۰۰					В
۰/۳۳	۲	2421	۲۸				۳۰۰۰					
٣/١٧	۴	2675.	۲۸	٣/١٧	۱۰۰۰	17.	۳۰۰۰	14.	191	۲۳۰	B3	

جدول ۱- مشخصات و ابعاد تیرهای بتنی [۲]

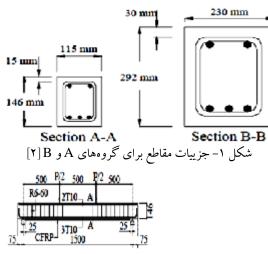
شكست در لايه چسب مى باشد.

در این مقاله از نرمافزار Abaqus برای مدلسازی تیرهای تقویت شده با صفحه FRP به کمک لایه چسب، و تحلیل اجزاء جداول (۱ الی ۴) آمده است. محدودی آن استفاده شده است. از آنجا که بررسی خرابیهای زودرس حاصل از جداشدگی صفحه FRP و بتن وابسته به اضافه کردن مدل سطح مشترک FRP/ بتن به مدل کلی است، مدلسازی صورت گرفته، با ارائه تئوری و معیارهای شکست لایه چسب و روشی برای مدلسازی آن، صورت گرفته است. یکی از راههای مدلسازی جداشدگی، در نظر گرفتن المانی برای لایه چسب و تعریف خصوصیات و رفتار لایه چسب است. روش دیگر، تعریف خصوصیات و رفتار لایه چسب به صورت رفتار سطح تماس بين بتن / FRP مىباشد. كه در اين تحقيق روش اول به کار گرفته شده است.

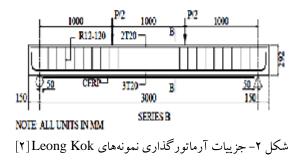
۲ - روش تحقيق ۲ – ۱ – داده های آزمایشگاهی مورد استفاده

در این تحقیق از تیرهای بتنی تقویتشده با CFRP آزمایششده توسط Leong Kok استفاده شده است [۲]. مشخصات هندسی و بارگذاری و تکیه گاهها در شکل (۱) و (۲) و جدول (۱) نشان داده شده است. خصوصیات مدل و مصالح تعریف شده در این نرمافزار، بدین صورت می باشند: تیرها به ۲ گروه A و B تقسیمبندی شدهاند. مقدار پوشش بتن به ترتیب ۱۵ و ۳۰ میلیمتر بوده است. در هر گروه ۳ آزمایش با مقدار درصد متفاوت ورق

تعریف نمودهاند. که ضعف این روش در عدم تعیین معیاری برای FRP (p_{com}) انجام شده است. تیرها تحت بارگذاری استاتیکی (خمشی) به روش چهار نقطهای، قرارگرفتهاند. مشخصات هندسی و مکانیکی تیر بتنی، فولادهای مصرفی، FRP و چسب در

جدول ۲- مشخصات ورق تقويتي FRP[۱]

E _p (GPa)	σ_p (MPa)	نوع فيبر
220	200.	كربن

جدول ۳- مشخصات چسب بکار رفته

در تقویت تیرهای بتنی تقویت شده [۲]

E _a (MPa)	G _a (MPa)	t _a (mm)
1876	977	•/989

مصرفي [۲]	فولادهاي	مشخصات	-۴	جدول
-----------	----------	--------	----	------

Е	$\mathbf{f}_{\mathbf{u}}$	ε _y	$\mathbf{f}_{\mathbf{y}}$	قطر	فولاد	گروہ
(GPa)	(MPa)	(%)	(MPa)	(mm)		55
7377	49.	٠/١٧	3460	6	R6	А
۱۸۰	576	۰/۳۵	540	۱۰	T10	
١٩٩	477	۰/۱۷	426	١٢	R12	В
۱۸۳	944	۰/۳۵	544	۲.	T20	

در شکل (۳) منحنیهای بار- تغییر مکان تیرهای تقویت شده و تیرهای کنترلی (بدون تقویت) نمایش داده شده است [۲]. تقویت تیرها به کمک CFRP و افزایش ضخامت آن، موجب افزایش مقاومت تیرها شده است. کلیه تیرهای تقویت شده در آزمایشگاه با حالت شکست زودرس صفحه FRP گسیخته شدهاند.

۲-۲ – شبیه سازی رفتار مصالح

در مدلسازی، رفتار تیرهای بتن آرمه تحت خمش چهار نقطهای به روش اجزاء محدود (FEM) و به صورت حل غیر خطی، با در نظر گرفتن المان چسب برای مدل سازی رفتار سطح مشترک بتن و FRP مورد بررسی قرار گرفته است.

۲-۲-۱ – بتن

بتن بنابر طبیعتش مادهای با رفتار پیچیده است و حتی در سطوح تنش پایین هم رفتاری کاملا غیرخطی دارد. از میان تئوریهایی که برای توضیح رفتار بتن ارائه شدهاند، دو تئوری پلاستیسیته و مکانیسم خرابی بیشترین تطابق را با رفتار واقعی بتن دارند.کامل ترین مدل برای شبیهسازی رفتار بتن، مدلی باشد که پلاستیسیته و خرابی را ترکیب نماید [۳]. در این تحقیق از مدل

بتن آسیب دیده پلاستیک یا مدل CDP ^۱ برای مدل سازی بتن استفاده شده است. در این مدل دو مکانیسم گسیختگی برای بتن که عبارتند از ترکن خوردگی کششی و خردشدگی فشاری فرض میشود. هر دوی این پدیده ها ناشی از شروع و گسترش ترکنها می باشند. رفتار تنش – کرنش بتن تحت فشار تک محوری بعد از ناحیه الاستیک باید به صورت تنش بر حسب کرنش غیر الاستیک تعریف شود. فرض می شود که رفتار بتن تحت کشش تک محوری تا تشکیل ترکنه ای ریز اولیه در تنش حداکثر به صورت خطی است [۴].

رفتار بتن بعد از شکست باید به صورت تنش بر حسب کرنش ترک خوردگی تعریف گردد. این رفتار اجازه می دهد تا بتوان اثرات اندر کنش بتن و آرماتور را یافت. برای در نظر گرفتن اثرات اندر کنش بین بتن و میلگرد مانند پیوستگی – لغزش^۲ بتن با میلگردها و اثر میخ پرچی^۲ می توان خواص ناشی از این اثرات را به صورت تقریبی و ساده شده با معرفی سخت شدگی کششی در مدل بتن در نظر گرفت و با دقتی نسبی اثر باز توزیع تنش های بتن پس از ترک خوردگی را وارد محاسبات نمود [۵].

پان ر ر ع رود ی ر رو ی ی ر رود ی ی ب ی سر ر را ب برای معرفی رفتار کامل بتن باید علاوه بر پارامترهای الاستیک (مدول الاستیسیته و ضریب پواسون)، با مدل CDP مقادیر عددی پنج پارامتر پلاستیک و پارامترهای اختصاصی معرف رفتار بتن در کشش و فشار به نرمافزار داده شوند که به شرح زیر هستند: ۱-زاویه اتساع⁴ φ، که نسبت تغییرات حجم به کرنش برشی است. بزرگتر شدن مقادیر φ بتن را شکل پذیرتر می سازد. ۲- خروج از محوریت⁶، ع؛ که سرعت نزدیک شدن تابع پتانسیل پلاستیک به مجانبش را به دست می دهد و هرچه مقدار تن بیشتر باشد انحنا در پتانسیل های کم، بیشتر می گردد. مقدار این خروج از محوریت به عنوان پیش فرض در نرمافزار 1.0 در نظر گرفته شده است. ۳– 6b/fc؛ که نسبت تنش تسلیم دو بهته فشاری به تنش تسلیم یک جهته فشاری است که در آزمایش ها معمولا عددی بین 1.1 تا 1.16 به دست می آید.

¹ Concrete Damaged Plasticity

² Bond-Slip

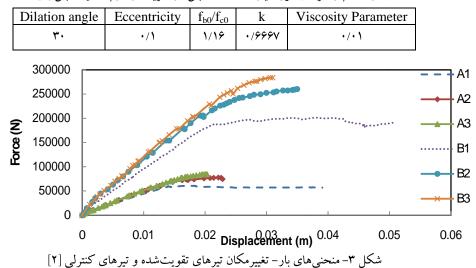
³ Dowel Action

⁴ Dilation Angle

⁵ Eccentricity

بدين وسيله اجازه داد تنشها از سطح تسليم خارج شوند. يارامترهاي معرف رفتار يلاستيك بتن در جدول (۵) نمايش داده شده است.

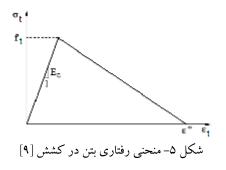
۴- پارامتر k؛ که شکل سطح تسلیم را مشخص میسازد و ویسکوزیته، μ؛ که زمان آسودگی سیستم ویسکویلاستیک را می تواند مقداری بین 0.5 تا 1.0 داشته باشد. مقدار پیش فرض k نشان می دهد. بعضی از مشکلات عدم همگرایی را می توان با در نرمافزار تعیین شده است که بنا به اتفاق نظر مراجع موجود استانداردسازی و تنظیم ویسکوپلاستیک معادلات رفع نمود و [6] براي مدلسازي بتن تير مناسب خواهد بود. ۵- يارامتر

جدول ۵- پارامترهای مورد نیاز مدل CDP بتن در تعریف رفتار پلاستیک بتن [۴]

۲-۲-۱-۲ . رفتار کششی بتن

زمانی که ترک در بتن مسلح بوقوع می پیوندد باز هم قادر به تحمل مقداری کشش در جهت عمود به ترک میباشد که این يديده سختي كششي باقي مانده نام دارد (شكل ۵). براي معرفي رفتار کششی بتن به نرمافزار از روش کرنش ها استفاده شده و از مدل ساده خطی جهت مدل کردن رفتار کششی بتن استفاده شده که در شکل زیر نشان داده شده است [۹].

۲-۲-۱-۱- رفتار تنش-کرنش پس از شکست به طور کلی مشخص کردن رفتار یس از شکست در بتن و بیان تنش های بعد از شکست به صورت تابعی از کرنش ترک خورده مى باشد. كرنش تركخورده به صورت كرنش كل منهاى $\mathcal{E}_{cr}$ كرنش الاستيك بتن تركنخورده تعريف مي شود. با داشتن اطلاعات مربوط به باربرداری، منحنی های آسیب کششی در به صورت ($d_t - \mathcal{E}_{cr}$) قابل حصول است. این برنامه Abaqus به طور خودکار، مقادیر کرنش ترکخورده را به مقادیر کرنش یلاستیک تبدیل می کند. همان طور که در شکل (۴) دیده می شود، می توان با داشتن مقادیر تنش و کرنش فشاری بتن، پارامترهای خرابی و مدول الاستیسیته بتن، کرنش های پلاستیک معادل را به دست آورد [۴]. برای محاسبه منحنی تنش کرنش فشاری از روابط هاگنستاد اصلاح شده استفاده شده است (شکل ۴).

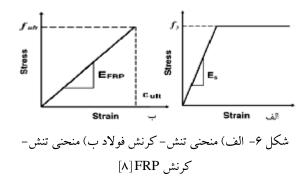
¹ Cracking strain

جدول ۷- مشخصات تنش و کرنش ترکخوردگی بتن در کشش و پارامتر خرابی آن

تنش كششى (MPa)	کرنش کششی (٤ _{cr})	پارامتر خرابی
۳/۱۷		•
•	•/••184	٠/٩

۲-۲-۲ - فولاد

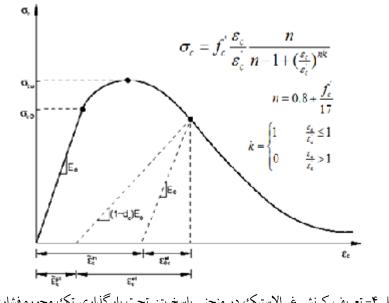
فرض شده است.

در اين روش رفتار فولاد تا رسيدن به تنش تسليم، الاستيك مي باشد. در اين نقطه فولاد تحت بار ثابت جاري مي شود (شکل ۶ الف). پارامترهای مورد نیاز این مدل، ضریب کشسانی فولاد (E_s)، نسبت پواسون (♥) و تنش تسلیم (f_y) میباشند.

CFRP - T - T - T

الیاف پلیمری مسلح کننده در جهت طولی به سختی دارای رفتار برای کاهش زمان آنالیز و جلوگیری از مشکلات عدم غیرخطی هستند و رفتار آن ها را به صورت خطی در نظر گرفته همگرایی، در این مقاله از منحنی ایده آلسازه شده فولاد برای می شود. همچنین با بار گذاری های عرضی درون صفحه انحراف مدلسازی استفاده شده [۵] بدون اینکه تاثیر خاصبی در دقت از رفتار غیرخطی مشاهده شده است. اما میزان غیرخطی شدن با جوابها حاصل گردد و رفتار کششی و فشاری این ماده یکسان برش درون صفحهای قابل مقایسه نیست. معمولا ایـن رفتـار غیر خطی را که با بار گذاری های عرضی تو أم است می توان نادیده گرفت. بنابراین مواد FRP تا لحظه گسیختگی (رسیدن به کرنش نهایی، ٤u، رفتار الاستیک و خطی دارنـد و در مقاومـت نهـایی خود دچار شکستی ترد می شوند (شکل ۶ ب). بنابراین رفتار مواد FRP را مي توان با معرفي يك رفتار خطي الاستيك معرفي نمود [۲].

شکل ۴- تعریف کرنش غیرالاستیک در منحنی پاسخ بتن تحت بار گذاری تک محوره فشاری [۴]

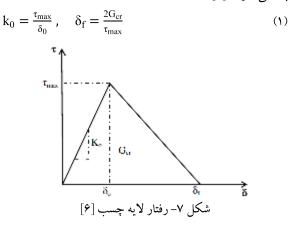
تنش فشارى	كرنش فشارى	
(MPa)	غير الاستيك	پارامتر خرابی
18/29	•/••••	•
17/84	•/••••9	•
۲۱/۰۱	•/••• ١٢	•
۲۵/۷۲	•/•••٣١	•
۲۸/۰۰	۰/۰۰۰۸۰	•
22/14	•/••19٧	٠/١
١۶/٨٢	•/••٣١٧	۰/۴
٩/۴١	•/••۵۴•	• /V
۵/۹۱	•/••٧۴۶	٠/٩
نی مافنان	ي ديني CFRP در	-A. 1

جدول۶– مشخصات تنش و کرنش تر ک خوردگی بتن در فشار و پارامتر خرابی آن

جدول ۸- تعریف CFRP در نرم افزار

E ₁	Ea	ν_{12}	G ₁₂	G ₁₃	G ₂₃
(GPa)	(GPa)		(GPa)	(GPa)	(GPa)
1770	27/8	• <i>/</i> #X	11/1	M/1	V/F9

دو حالت يروسهي؛ از بين رفتن چسبندگي، و رابطهٔ الاستيک خرابی، بین تنش مماسی (یا کشش) (۱) و جابه جایی نسبی ناشی از لغزش (٥) در میان لایه چسب را شامل می شود. شکل (٧) سال ۲۰۰۹ طبی مقالهای نشان داد که تفاوت چشم گیری بین نمایش رفتار مدل کشش- جدایی است که توسط پارامترهای مدلهای مختلف ایزوتروپیک و ارتوتروپیک بـرای FRP نیست مؤثر کشش (۱) و جابهجایی نسبی ناشی از جداشدگی (ð) بوجود آمده است. در این مدل مقدار نهایی جابه جایی نسبی (δ_f) و مقـدار تـركخخـوردگي اوليـه (۵۵) بـه پارامترهـاي ورودي زيـر

نکتهای که در اینجا مهم است ، نشان دادن دقیق نقطه گسیختگی است، که پس از آن تمام ظرفیت باربری ماده بدون ورود به مرحله پلاستیک بـه یکبـاره از بـین خواهـد رفـت. Obaidat در [۷]. بنابراین در این تحقیـق رفتـار FRP بـهصـورت ایزوتـروپ و Lamina مدل شده است. در اين مدل مدول الاستيسيته و تـنش گسیختگی در جهات مختلف الیاف به نرم افزار معرفی می شود بستگی دارند: [۶] (جدول ۸).

> ۲-۲-۲ - سطح مشترک بتن/ CFRP (لایه چسب) بررسی خرابیهای زودرس حاصل از جداشدگی منوط به اضافه کردن مدل سطح واسط به مدل کلی است. که در این تحقیق این امر با مدلسازي لايه چسب و تعريف خصوصيات و رفتار مکانیکی این لایه انجام شده است. رفتار چسب در نرمافزار بهصورت مدل کشش – جدایی * تعریف شده است. این مدل هر

^{*} Traction-Separation

(٢)

مي آيد [۷]:

رفتار لایه چسب با تعریف دو بخش الاستیک و بخش خرابی فرضیه گسترش خرابی چسب با توجه به انرژی آزاد شده
چسب صورت می گیرد. رفتار آغازین لایه چسب در شروع شده است [۴]. در Abaqus، وابستگی انرژی شکست ب
خرابی به شکل رفتار الاستیک- خطی بوده (شکل ۷) و می بایست براساس معیار گسیختگی BK ° تعریف شده است:
خرابی به شکل رفتار الاستیک- خطی بوده (شکل ۷) و می بایست براساس معیار گسیختگی Gree (شکل ۵) و می بایست
بردار سختی اولیه برای آن تعریف شود:
(۸)
$$G_s^c - G_n^c \left\{ \frac{G_0}{G_{\psi}} \right\}^{\eta} = G^c$$

(۸) $G_s^c - G_n^c + G_s - G_n^c + G_s$
(۲) $K_{nn} = \frac{E}{t}, \quad K_{tt} = \frac{G_1}{t}, \quad K_{ss} = \frac{G_2}{t}$

در روابط بالا، أضخامت چسب، E مدول الاستيسيته چسب، G1 و G2 مدول برشی چسب در جهات دوم و سوم صفحه، Knn، K_{tt} و K_{ss} مقدار سختی اولیه در جهات عمود و ۲ جهـت اصـلی ديگر با توجه به شکل (۹) مي باشد. تعريف بخش خرابي به نرمافزار، شامل رفتار آغاز خرابي و گسترش خرابی میباشد. در فرضیه خرابی چسب، آغاز خرابی هنگامی روی میدهد که معادله یکشش درجه دو شامل نسبت های تنش اصلی به عدد یک بر سند؛ $\left\{\frac{\sigma_n}{\sigma^0}\right\}^2 + \left\{\frac{\tau_n}{\tau^0}\right\}^2 + \left\{\frac{\tau_t}{\tau^0}\right\}^2 = 1$ (٣)

پارامترهای
$$\sigma_t$$
، σ_n و σ_s عبارتند از مقادیر حداکثر تنشهای
کششی و برشی ماکزیمم چسب و n و s و t؛ جهتهای
مؤلفههای تنش در شکل (۷) در محدوده الاستیک میباشند.
مقادیر این پارامترها به صورت $\sigma_n = f_{ct}$, $\sigma_s = \sigma_t = \tau_{max}$
پیشنهاد شده است [۷]. که در آن f_{ct} تنش برشی ماکزیمم بتن
است و مقدار تنش برشی ماکزیمم، τ_{max} ، از رابطهٔ زیر به دست

$$\tau_{max} = 1.5\beta_{w}f_{ct} \tag{(f)}$$

$$\beta_{\rm w} = \sqrt{(2.25 - \frac{b_{\rm f}}{b_{\rm c}})/(1.25 + \frac{b_{\rm f}}{b_{\rm c}})} = 0.75$$
 (a)

مقدار $\frac{b_{\rm f}}{1}$ در تیرهای تقویت شده، برابر عدد ۱ میباشد؛ $b_{\rm f}$ عرض صفحه b_c ،FRP عرض بتن و f_{ct} مقاومت کششی بتن مے باشند. شبيهسازيهاي عددي نشان دادهاند كه اين مقدار براي تنش برشي ماکزیمم بسیار زیاد میباشد و به جای آن مقدار $rac{ au_{\max}}{2}$ جایگزین با استفاده از توابع تخمین زد (شکل ۸) [۱۰]. شده است [٧]. مقادیر مورد استفاده در این تحقیق عبارتند از [۶ و :[٧

$$\tau_{\rm s}^0 = \tau_{\rm t}^0 = \frac{\tau_{\rm max}}{2} = 1.78 \text{ MPa}$$
 (9)

$$\sigma_n^0 = f_{ct} = 3.17 \text{ MPa} \tag{V}$$

ه مـو د $G_n^c +$ **η** و G_w

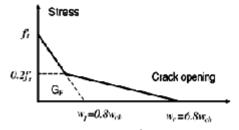
، بيان

پارامترهای مصالح هستند. G_s ،G_n و G_t به ترتیب، اشاره به کار انجام شده به وسیله کشش و جدایش همزمان با آن در جهت عمودی، اولین و دومین جهـتهای کششی، دارنـد. ایـن معیار، ہویزہ ہنگامی کہ انرژی ہای شکست بحرانے در طبی تغییر شکل کلی در طول اولین و دومین جهت های تنش؛ یکسان هستند، $G_s^c = G_t^c$ سو دمند است. يعنى $G_n^c = :$ مقادیر استفاده شده در این تحقیق عبار تنبد از ن المحضين $G_t^c = G_s^c = 900 \text{ J/m}^2$ همچن. $G_t^c = G_s^c = 900 \text{ J/m}^2$ از روابط تجربی انبرژی G_n^c از روابط تجربی انبرژی $\eta = 1.45$ شکست، برابر با سطح زیر منحنی نرمشوندگی بتن بهدست آمده است [۱۱]:

$$G_{\rm F} = 2.5\alpha_0 \left(\frac{f_{\rm c}}{0.051}\right)^{0.46} \left(1 + \frac{d_{\rm a}}{11.27}\right)^{0.22} \left(\frac{\rm w}{\rm c}\right)^{-0.3} \tag{9}$$

منحنی نرمشوندگی بتن تحت بارگذاری کششی تک محوری در شکل (۸) نمایش داده شده است که در آن، f' مقاومت کششی بتن است که شروع تر کهای ریز در بتن را کنترل می کند، G_F کل انرژی شکست است که بنابر تعریف؛ میزان انرژی لازم برای شروع، گسترش و شکست کامل یک ترک در واحد سطح می باشد. در رابطهٔ (۹)، مقاومت فشاری بتن MPa) = 28 می باشد. در رابطهٔ (۹)، مقاومت فشاری بتن انر ژی شکست بتن (G_F (N/m، برای سنگدانه های گوشهدار و شکسته 1.44 $\alpha_0 = (mm) = 9$ ، حداکثر اندازه سـنگدانه $a_0 = 1.44$ و نسبت آب به سيمان در اختلاط بتن w/c=0.5 است. زمانيكه پارامترهای f't و G_F معلوم شوند، می توان منحنی نرمشوندگی را

* Benzaggah-Kenane

شکل ۸- منحنی نرم شوندگی بتن در کشش با تقریب دو خطی

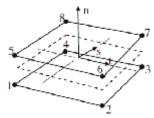
لايه چسب	رفتار	يلاستيك	، بخش	ہ۔ تعریف	جدول ا

				C	C
۳/۱۷е۶	1/VAe9	1/VAe9	111/08	٩	٩٠٠

-۳ – المانهای به کار رفته در تحلیل عددی

برای مدلسازی بتن به دلیل رفتار سه بعدی آن از المان C3D8R، برای فولادهای کششی و فشاری و خاموتها از المان T3D2 و برای صفحه CFRP از المان S4R از نوع S4R که یک المان ۴ گرهی با ۶ درجه آزادی (سه درجه انتقالی و سه درجه دورانی) در هر گره می باشد، استفاده شده است. برای صفحه لایه چسب از المان COH3D8 (المان لایه چسب، سه بعدی و ۸ گرهی با ۳ درجه آزادی انتقالی در هر گره) استفاده شده است.

المان های لایه چسب شامل دو سطح جدا شده به فاصله ضخامت لایه چسب هستند (شکل ۹). حرکت نسبی سطوح بالایی و تحتانی المان چسب، که در طول جهت ضخامت چسب اندازه گیری می شود، نمایانگر رفتار تنش عمودی در المان چسب می باشد.

شکل ۹-المان Cohesive، ۸ گرهی سه بعدی؛ COH3D8[۴]

۲-٤ - آنالیز حساسیت سنجی مش بندی در مدلسازی برای المان تیر بتنی و لایه چسب، مش بندی به شکل Hex و برای صفحه CFRP و صلب از Quad استفاده شده است. برای المان های بتن و FRP و صفحه صلب از تکنیک

structure و برای لایه چسب از تکنیک sweep در مش بندی استفاده شده است. آنالیز حساسیتسنجی مش بندی برای تیرهای کنترلی (تقویت نشده) A1 و B1 انجام شدهاند و نتایج آنها برای تیرهای تقویت شده A2، A3 و B2، B3 استفاده شده است. در مش بندی تیرها با ریزتر شدن دانه بندی، شکل ترک خورد گیها و خرابی ها دقیق تر نمایان می شود لیکن سرعت تحلیل را بطور قابل ملاحظه ای کاهش می دهد. در نهایت به ترتیب از مش ۱۵ و ۲۰ میلی متر به ترتیب در مش بندی تیر A1 و B1 استفاده شده است.

۲-۵ – مدل سازی مدل

در این تحقیق با در نظر گرفتن قلاب انتهایی و وجود تنشهای محصور کنندگی می توان اطمینان داشت که پیوستگی بین بتن و میلگردها تا مقدار زیادی تأمین شده است. استفاده از مدلها پیچیده لغزش در این مطالعه که رفتار کلی تیر بتن مسلح را دنبال می کند، تحقیق را بدون رسیدن به بهره چندانی از هدف سادهسازی مدل دور می سازد. از این رو با فرض پیوستگی کامل، به همان میزان اندر کنش فولاد و بتن که در رفتار سخت شدگی کششی بتن تعریف شده اکتفا می شود. بنابراین قفس میلگرد به صورت مدفون و محاط^{*} در بتن مدل شده است [۵].

همچنین در راهنمای نرمافزار توصیه شده است که اتصال بتن/ چسب/ FRP با توجه به ضخامت کم لایه چسب بهصورت گره^D شدن المانهای بتن با چسب و همچنین المانهای چسب با صورت پذیرد. شرایط بارگذاری تیر تقویتشده در شکل (۱۰) نشان داده شده است.

شکل ۱۰-نمایی از تیر بارگذاریشده

در تحلیل غیرخطی یک سازه، رابطهٔ نیرو- تغییر مکان بـهصورت غیرخطی بوده و سختی سازه تـابعی از تغییر مکـان خواهـد بـود.

* Embedded † Tie

درصد خطای	درصد افزایش ظرفیت تیر	بار ماکزیمم مدل	بار ماكزيمم	ضخامت FRP		
مدل	تقويتشده	FEM (N)	آزمایشگاهی (N)	(mm)	تقويت	تير
-•/٣۶	-	8 · /V94	6.1046	•	بدون FRP	A1
•/•¥	۲۶/۰۸	V9/913	V9/9YV	•/190	۱ لايه FRP	A2
37/23	4 /11	84/29.	AV/474	۰/۳۳	۲ لايه FRP	A3
-٣/٢۶	-	201/922	۲۰۱/۳۷۰	•	بدون FRP	B1
۶/۴۳	10/10	26./206	YDV/407	۰/۳۳	۲ لايه FRP	B2
۶/۲	22/21	594/5.5	226/	•/99	۴ لايه FRP	B3

جدول ۱۰- مقایسه مقادیر بار نهایی تیرهای گروه A و B

تكيه كاهها و همچنين نحوه مدلسازي آرماتور (المان خريا) توجيه كرد. قابل ذكر است كه با وجود اين اختلاف در ناحيه

۲-۳ - حالتهای گسختگی

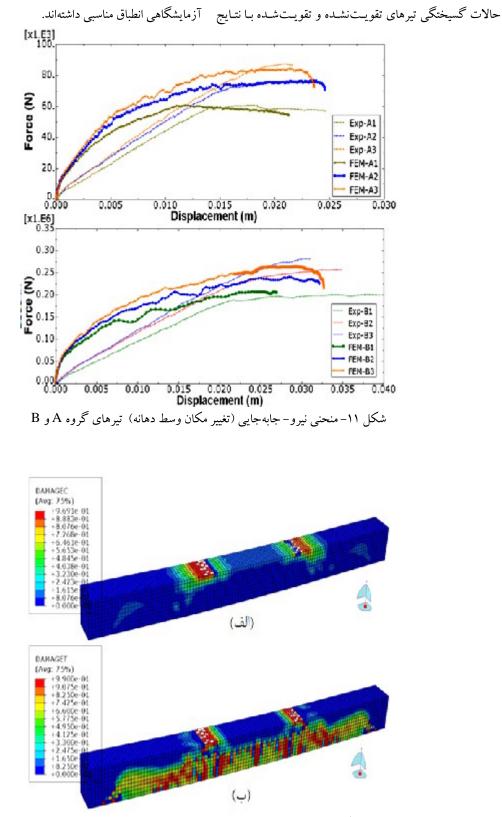
حالات گسیختگی در تیرهای A1 و B1 (بدون تقویت)، به صورت انهدام بتن در ناحیه زیر جکهای بار گذاری بوده است. در شکل (۱۲) خرابی فشاری و کششی بتن نمایش داده شده است. گسترش ترکهای خمشی و برشی در ناحیهی کششی تیر در بار نهایی در شکل (۱۲ ب) نشان داده شده است. گسیختگی در سایر تیرهای تقویت شده با CFRP به صورت گسیختگی زودرس ناشی از انتشار ترک خمشی و ترک های خمشی- برشی در ناحیه یکششی تیر رخ داده است. شکل (۱۳) این حالت گسیختگی نمایش داده شده است. در شکل (۱۳ الف) گسترش ترکهای خمشی و برشی در ناحیهی کششی تیر در بار نهایی تیر در نرمافزار و همچنین نتایج آزمایشگاهی میزان دقت و صحت 🦷 قابل مشاهده است. با گسترش و بازشدگی ایـن تـرکهـا، رفتـار چسب در این نواحی از ناحیه الاستیک خود عبـور کـرده و رفتـار برای کلیه تیرها، مشاهده شده است که این مقادیر، بجز در ناحیه خرابی آن آغاز می شود، در این مرحله شیب منحنی در نمودار الاستیک، بخوبی با نتایج آزمایشگاهی مطابقت دارند. این بار-جابهجایی میانه دهانه تیر رو به کاهش میرود (شکل ۱۳ ب). با گسترش ترکها در ناحیه کششی بتن، رفتار خرابی چسب در این نواحی گسترش می یابد (۱۳ ج) که کنده شدن FRP در این نواحی را سبب شده است و به گسیختگی زودرس تیر تقویت شده بهصورت زودرس و ناشمی از انتشار ترک خمشمی و و همچنین نحوه تعریف رفتار بین تیر با جک هیدرولیکی و تیر با ترکهای خمشی-برشی در ناحیهی کششی تیر منجر شده است.

براي حل اين گونه معادلهها نمي توان بار وارده را يکباره به سازه اعمال نمود. بلکه با تقسیم آن به نموهای کوچک بـه حـل مسـأله پرداخته می شود. هر چه نمو بارها کوچک تر باشند باعث الاستیک، مدل در ناحیه غیر الاستیک به خوبی رفتار تیرها و نزدیکی حالت مفروض با واقعیت موجود خواهد شد و شرط مقادیر بار نهایی را پیش بینی نموده است که از اهداف محقق شده وقوع هم گرایی در جواب ها کوچک بودن نمو بارها است. در این تحقیق می باشد. این مطالعه روش تکرار نیوتن رافسون برای دستیابی به هـم گرایـی به کار گرفته شده است. برای جلو گیری از مشکل عدم همگرایی، تنظيمات نمو ها به صورت اتواتيك و توسط نرم افزار انجام شده است.

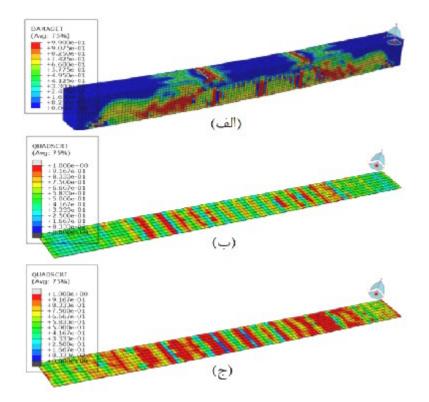
۳ – نتايج و تفسير 1-۳ - منحنی های بار - جابه جای<u>ی</u>

از خروجی های مدل، منحنی های بار (نیرو)-جابه جایی، برای تیرهای کنترلی و تیرهای تقویت شده با CFRP توسط نـرمافـزار در شکل (۱۱) نشان داده شدهاند که در آنها، مقادیر جابهجایی، تغییر مکان های عمودی وسط دهانه تیرها میباشند. با مقایسه نمودار نيرو- جابهجايي عمودي وسط دهانه تير حاصل از تحليل، مدل سازی با نرمافزار سنجیده شده است.

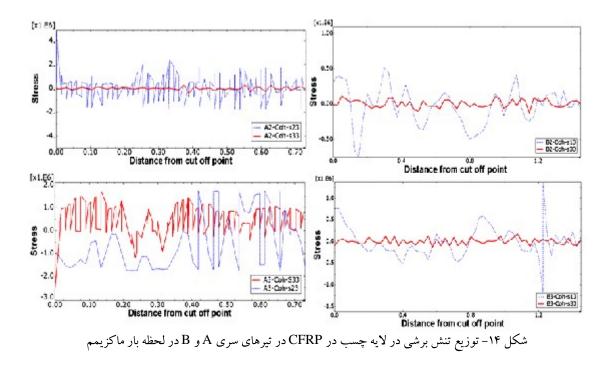
اختلاف با جواب تجربي در ناحيه الاستيك كه بهصورت کرنشهای کمتر در منحنی مدل ظاهر شده است و نمایانگر سختی بیشتر تیر و در واقع شکل پذیری کمتر مدل است را می توان ناشی از خطای آزمایش و یا در نظر نگرفتن لغزش بین بتن و آرماتورهـا

شکل ۱۲- نحوه گسیختگی در تیرهای تقویت نشده (A1 و B1) الف) خرابی فشاری بتن ب) خرابی کششی بتن

شکل ۱۳ - نحوه گسیختگی در تیرهای تقویت شده (A2، A3، B2 و B3)

۳-۳ - تنشهای نرمال و برشی در لایه چسب

مشاهده می شود که مقادیر تنش برشی به خصوص در نقاط شده است. مقادیر تنش کششی CFRP از لبهی صفحه به سمت ترکخوردگیها بسیار بیشتر از مقادیر تنش نرمال است. در محل میانهی تیر افزایش مییابد و در مناطق خمشی خالص این مقادیر تر کخوردگیها، منحنیهای تنش نرمال و برشی دارای اعوجاج مقدار تقریباً ثابتی دارند. بطور خلاصه از آنالیزهای عددی و زیادی میباشند. بررسی "خرابیها" از Abaqus در نقاط بار نهایی صحت نجی آنها با نتایج آزمایشگاهی تیرهای بتن آرمه نشان میدهد که ترکها به طور گستردهای بر روی سطح تیر شکل تقویت شده با صفحه CFRP در این تحقیق، نتایج زیر حاصل گرفتهاند که ناشی از تنش های برشی، در محل جداشدگی صفحه شده است: CFRP مى باشند.

۲-٤ - توزيع تنش و کرنش کششي

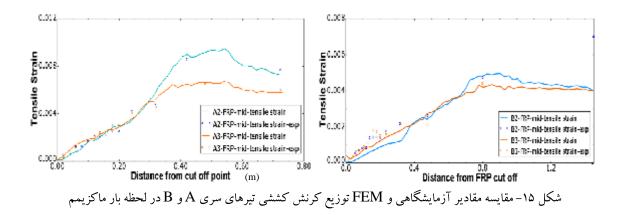
در شکل (۱۵) توزیع کرنش کششی در CFRP در بار نهایی، قابل قبول میباشد. حاصل از نتایج آنالیز اجزاء محدود (FEA) و کرنش های 🛛 - همچنین مدل ارائه شده قادر به پیش بینی رفتار سطح مشتر ک اندازه گیریشده CFRP در آزمایشات را با یکدیگر نشان بتن/CFRP در ناحیه پلاستیک بوده است. میدهند. کرنش کششی CFRP، کرنش در راستای طولی CFRP در میانه ی عرضی و در جهت الیاف طولی آن است. را نموده است. مقادیر کرنش کششی بدلیل تقارن برای نیمی از CFRP در شکل 🛛 ـ یا تعریف رفتار چسب برای سطح مشتر ک FRP و بـتن، مـدل CFRP (۱۵) ترسیم شده است. به طور کلی، دیده می شود که FE ارائه شده قادر به نمایش توزیع تنشرها و کرنش ها در چسب FEA، نتایج آزمایشگاهی را به طور رضایت بخشی پیش بینی می باشد. کرده است. همچنین شکلها نشان میدهاد که کرنشهای 🛛 مقادیر تنش برشی مخصوصاً در نقاط ترکخوردگیها بسیار بیشتر CFRP در ناحیهی با خمش ثابت، دارای بالاترین مقادیر و تقریباً ثابت میباشند – بدلیل ممان خمشی ثابت؛ (M(x) ∝ (x)- و با نزدیک شدن به انتهای صفحه CFRP این مقدار کاهش می یابد تا به سطح تیر شکل گرفته اند که ناشبی از تنش های برشی، در محل عدد صفر برسد. نحوه توزيع تنش كششي (تنش در راستاي الياف) جداشد كي صفحه CFRP مي باشند. در CFRP در امتداد صفحه CFRP در نقطه بار نهایی، در شکل (۱۶) نشان داده شده است. شکل (۱۷) توزیع متقارن این تنش ها

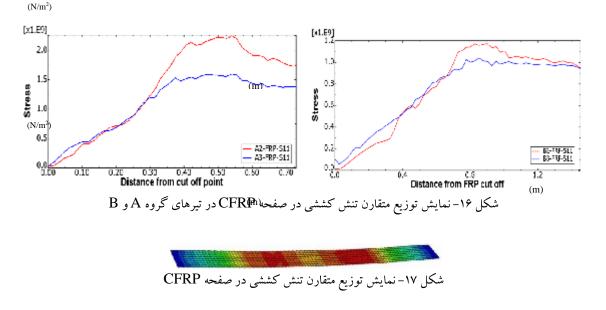
در صفحه CFRP را نمایش میدهد، به این منظور توزیع این با مقایسهی نمودارهای تنش نرمال و برشی در لایه چسب (شکل ۱۴) تنش ها در نمودارهای رسم شده تا میانه دهانه تیر نمایش داده

- از مهمترین نتایج حاصل از مدلسازی لایه چسب در این تحقیق، ارائه مدلی برای پیش بینی ظرفیت خمشی تیرهای بتنی تقویت شده با صفحات CFRP در حالت گسیختگی زودرس با درصد خطای

مدل ارائه شده، به خوبی بارهای نهایی و حالات گسیختگی تیرها

از مقادیر تنش نرمال بوده است. بررسی خرابی ها از Abaqus در نقاط بار نهایی نشان می دهد که تر کها به طور گستر دمای بر روی

[8] Morita, S., Kaku, T. "Local bond stress-slip relationship under repeated loading"

Symposium on resistance and ultimate deformability of structures acted on by welldefined repeated load, Preliminary report, international association of bridge structure engineering, Lisbon symposium, 221-227, 1993.

- [۱۰]. محمدی، طیبه، اصفهانی، محمدرضا "بررسی رفتار تیرهای خمشی بتن مسلح تقویت شده با ورقه ای FRP با استفاده از مدل آسیب دیدگی پلاستیک بتن"، چهارمین کنگره ملی مهندسی عمران، دانشگاه تهران، اردیبهشت ۱۳۸۷.
- [11]. Lu XZ, Ten JG, Ye LP, Jaing JJ "Bond-slip models for FRP sheets/plates bonded to concrete" Eng Struct, 24(5), 920–37, 2005.

٤ - مراجع

- Mukhopadhyaya, P. Swamy, RN. "Interface shear stress: a new design criterion for plate debonding", Journal of Composites Construct, ASCE, 5, 35–43, 2001.
- [2]. Kok, L. "Effect of beam size & FRP thickness

on interfacial shear stress concentration & failure mode in FRP strengthened beam" MS thesis, Singapor, 2004.

- [3]. Hansen, E., Willam, K., Carol, I. "A twosurface anisotropic damage/plasticity model for plain concrete" Proc. Framcos-4 Conf. Paris Fracture Mechanics of Concrete Materials, 549-556, Rotterdam, 2001.
- [4]. Abaqus Theory manual and user manual and Example Manual Version 6.10. Providence, 2010.
- [5]. Taqieddin, ZN. "Elasto-Plastic and Damage Modeling of Reinforced Concrete" Ph.D. dissertation, Dept. Civil & Environmental Engineering, Louisiana State Univ. Baton Rouge LA, 2008.
- [6] Abaqus V6.10 Manuals Providence, Dassault Systemes. 2010
- [7]. Obaidat, Y.T., Heyden, S., Dahlblom, O. "The effect of CFRP and CFRP/concrete interface models when modeling retrofitted RC beams with FEM" Journal of Composite Structures, 92, 1391–1398, 2010.

The Modeling of Epoxy Layer for Prediction of Debonding at FRP-Strengthened Rc Beams

H. Varastehpor Assistant professor of Civil Engineering, Institute for Energy & Hydro Technology A. Soleimanikia* Civil structural engineer, Institute for Energy & Hydro Technology

(Received: 2014/6/9 - Accepted: 2015/4/29)

Abstract

Bonding of fiber reinforced polymers (FRP) with epoxy layer has considered as a new structural strengthening technology in response to need for repair and strengthening of reinforced concrete structures and propagated in the last decade. Although epoxy bonding of FRP has many advantages, there is a common problem; before receiving the expected flexural capacity, most of the failure modes of these beams occur in a brittle manner, without any serious indication. The most commonly reported failure modes include ripping of the concrete cover and interfacial debonding. In the most researches who have studied the behavior of retrofitted structures, the effect of the interfacial behavior has been ignored. Proper prediction of flexural capacity of FRP strengthened of concrete beams in debonding modes is led to economical benefits in projects. In this article, the results have been verified with 6 beams in laboratory that have been loaded in two symmetric points load and divided to groups A and B. The beams had the same section, length and number of CFRP layer in each group, but thickness of CFRP was different. A nonlinear modeling with Finite Element (FE) method with the help of Abaqus is done, for investigation of real behavior of CFRP strengthened concrete beams and interfacial shear stresses concentration at CFRP cut off region, with presenting the failure theory and criterion and a method for cohesive layer simulation. Moreover the FE results are verified with an accurate experimental test results. The FEM results agreed well with the experiments, when using the cohesive model regarding failure modes, load capacity, force-displacement curves results and CFRP strains.

Keywords: Flexural capacity, Debonding, FRP, Epoxy leyer, Abaqus

^{*} Corresponding author: amene.kia@gmail.com